

Ερμούπολη 13 Δεκεμβρίου 2010
Αρ. πρωτ. 16819

Προς:

**Υφυπουργό Περιφερειακής Ανάπτυξης
& Ανταγωνιστικότητας
κ. Παναγιώτη Ρήγα**

**Θέμα: Προτάσεις για αναμόρφωση των διαδικασιών - σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων
ΕΣΠΑ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις**

Κύριε Υφυπουργέ,

Σε συνέχεια της επικοινωνίας που είχαμε, σας στέλνω τις προτάσεις του Επιμελητηρίου μας για το παραπάνω θέμα.

1. Γενικά

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας στην Ελλάδα, μέσω των προγραμμάτων ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) υπό καθεστώς Κρατικών Ενισχύσεων.

Η έως σήμερα πρακτική σχεδιασμού και διαχείρισης των προγραμμάτων αυτών δεν μπορεί να λειτουργήσει στη σημερινή συγκυρία. Η έλλειψη ρευστότητας, η αδυναμία μακροπρόθεσμου (ή έστω μεσοπρόθεσμου) επιχειρησιακού σχεδιασμού αλλά και η αφερεγγυότητα πολλών επιχειρήσεων, καθιστούν την υπαγωγή των ΜΜΕ σε προγράμματα κρατικών ενισχύσεων με τους μέχρι σήμερα όρους, απαγορευτική.

Παράλληλα, με βάση ειδική διάταξη του Μνημονίου που έχει συνυπογράψει η χώρα μας με την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ, η Ελλάδα πρέπει να διακόψει σταδιακά τις χρηματοδοτήσεις που διέπονται από τον κανόνα de minimis, και να τις αντικαταστήσει με επιδοτήσεις **στοχευμένες ή ειδικού σκοπού**, όπως π.χ. η χρηματοδότηση των ΜΜΕ μέσω των λεγόμενων σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι για όσο διάστημα θα υπάρχει ακόμη η δυνατότητα χρηματοδότησης ΜΜΕ με το σημερινό καθεστώς (de minimis), θα πρέπει να γίνει η βέλτιστη αξιοποίηση των σχετικών πόρων από τις ΜΜΕ, με στόχο αφενός τον εκσυγχρονισμό τους και αφετέρου τη μεγιστοποίηση της απορροφητικότητας, που θα μεταφραστεί και σε διοχέτευση υψηλότερων επιπέδων ρευστότητας στην αγορά.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, είναι απαραίτητη η αναμόρφωση των διαδικασιών προγραμματισμού, σχεδιασμού & διαχείρισης προγραμμάτων για τις ΜΜΕ, αλλά και παρακολούθησης φυσικού & οικονομικού αντικειμένου και αποπληρωμής των ενταγμένων έργων. Οι προσκλήσεις – μαμούθ που απευθύνονταν μαζικά σε επιχειρήσεις όλων των κλάδων και όλων των περιφερειών της χώρας δεν μπορούν να συνεχιστούν. Θα πρέπει να αντικατασταθούν από σύγχρονες, στοχευμένες προκηρύξεις που να απευθύνονται σε κλάδους και επιχειρήσεις σημαντικούς για την τοπική (και κατ' επέκταση την Εθνική) οικονομία, βιώσιμους και εξωστρεφείς.

Στις επόμενες παραγράφους περιγράφεται μια πρόταση για μια νέα φιλοσοφία σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων ενίσχυσης των ΜΜΕ στη σημερινή συγκυρία.

2. Σχεδιασμός δράσεων εστιασμένων με βάση γεωγραφικά και κλαδικά κριτήρια

Βασικό στάδιο της νέας διαδικασίας είναι η αναγνώριση εκείνων των κλάδων που μπορούν να στηρίξουν ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, σε κάθε Περιφέρεια ξεχωριστά. Παραδοσιακά, κάθε Περιφέρεια διέθετε μια ή περισσότερες οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες που αποτελούσαν τους πυλώνες της τοπικής της ευημερίας. Ως παραδείγματα αναφέρονται: η αργυροχρυσοχοΐα στην Ήπειρο, η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων και ο τουρισμός υγείας και ευεξίας στη Στερεά Ελλάδα, το Βόρειο Αιγαίο και την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, ο τουρισμός εν γένει στο Νότιο Αιγαίο και την Κρήτη, η κλωστοϋφαντουργία στη Δυτική Μακεδονία, η εμπορία επαγγελματικών οχημάτων στη Θεσσαλία, η μεσογειακή διατροφή στην Κρήτη, το Νότιο Αιγαίο και την Πελοπόννησο, ο χειμερινός τουρισμός για την Ήπειρο, τη Μακεδονία και την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

Είναι επιτακτική ανάγκη να διερευνηθεί ποιοι από τους παραπάνω κλάδους, καθώς και ποιοι πρόσθετοι, μπορούν σήμερα να στηρίξουν την τοπική οικονομία και ανάπτυξη, και πάνω στις πραγματικές ανάγκες των ΜΜΕ που τους απαρτίζουν να χτισθούν συγκεκριμένα προγράμματα χρηματοδότησης.

Προς την κατεύθυνση αυτή, προτείνονται τα ακόλουθα βήματα:

- Αναγνώριση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κάθε Περιφέρειας. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν παλαιότερες μελέτες ή/και επικαιροποιήσεις αυτών, ενώ θα πρέπει να διεξαχθεί διάλογος αλλά και διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς, για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.
- Αναγνώριση βιώσιμων κλάδων ανά Περιφέρεια. Απαιτείται η μελέτη στατιστικών στοιχείων όπου είναι διαθέσιμα, π.χ. ΙΟΒΕ, ΕΣΥΕ, ΟΠΕ, δεδομένα από τοπικούς κλαδικούς φορείς αλλά και διεθνείς πηγές.
- Αναγνώριση των δυνατοτήτων της κάθε περιφέρειας να αναπτύξει αποτελεσματικά νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες που σήμερα δεν διαθέτει ή που βρίσκονται σε εμβρυακό στάδιο.
- Καταγραφή τοπικών επιτυχημένων κλαδικών πρωτοβουλιών αυτό-οργάνωσης και υποστήριξης των τοπικών επιχειρήσεων (που αποτελεί στοιχείο ωριμότητας της τοπικής κλαδικής αγοράς, π.χ. Aegean Cuisine στην Περιφέρεια Κρήτης & Νήσων Αιγαίου).
- Εκτίμηση του αριθμού των βιώσιμων επιχειρήσεων ανά κλάδο, στοιχείο απαραίτητο για την κατάρτιση του συνολικού προϋπολογισμού της κάθε δράσης. Σχετικά δεδομένα μπορούν να αντληθούν τόσο από την Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών όσο και από τα τραπεζικά ιδρύματα.
- Διαρκής διαβούλευση με τοπικούς φορείς, συμβούλους και opinion leaders αναφορικά με τις επιμέρους ανάγκες των επιχειρήσεων – δυνητικών δικαιούχων. Με τον τρόπο αυτό θα προκύψουν οι επιλέξιμες ενέργειες, οι επιλέξιμες δαπάνες και το ανώτατο ύψος προϋπολογισμού ανά πρόταση.

3. Ετοιμασία – Υποβολή προτάσεων

Είναι σημαντικό να τονιστεί η ανάγκη εκσυγχρονισμού (απλοποίησης) της διαδικασίας ετοιμασίας μιας πρότασης, και κυρίως ως προς τα απαιτούμενα έγγραφα. Ιδανικά, δεν θα πρέπει να απαιτείται η συνυποβολή κανενός διοικητικού εγγράφου, αφού η αναζήτησή του (π.χ. φορολογική

ενημερότητα, ασφαλιστική ενημερότητα, καταστατικό) θα μπορεί να γίνει από τον φορέα υποδοχής σε συνεργασία με τις εκάστοτε αρμόδιες αρχές (Δ.Ο.Υ., ΓΓΠΣ, ασφαλιστικοί φορείς, ΕΟΤ για τις τουριστικές επιχειρήσεις). Έτσι, όλες οι προτάσεις θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά και μόνο, χωρίς την ανάγκη συλλογής μιας σειράς δικαιολογητικών από πλευράς της ενδιαφερόμενης ΜΜΕ.

Επιπλέον, απαιτείται η προσαρμογή των κριτηρίων επιλεξιμότητας των δικαιούχων στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς. Δεν νοείται, π.χ. στις σημερινές συνθήκες να ζητείται από τις επιχειρήσεις τριετής αδιάλειπτη κερδοφορία. Θα πρέπει να υπάρξει ευελιξία στον τομέα αυτό, για να μπορέσουν επιχειρήσεις βιώσιμες, που αντιμετωπίζουν πρόσκαιρα προβλήματα ρευστότητας ή κερδοφορίας, να αξιοποιήσουν τους σχετικούς πόρους. Προς την κατεύθυνση αυτή, ως θετικό παράδειγμα, κρίνονται οι πρόσφατες προαναγγελίες των προγραμμάτων digi-retail και digi-content της «Ψηφιακές Ενισχύσεις Α.Ε.»

Τέλος, σε μια εποχή μηδενικής ρευστότητας στην αγορά, σε ό,τι αφορά την εγγυοδοσία της ίδιας συμμετοχής των ΜΜΕ, που έως τώρα ήταν αποκλειστική αρμοδιότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων, είναι απολύτως απαραίτητη η ενεργός δραστηριοποίηση του ΕΤΕΑΝ ως εγγυοδότη των δικαιούχων, για το σύνολο της ίδιας συμμετοχής.

4. Υποδοχή & Αξιολόγηση προτάσεων

Το μέχρι σήμερα σχήμα υποδοχής και αξιολόγησης προτάσεων των ΜΜΕ από τα Τραπεζικά Ιδρύματα δεν αποδίδει ούτε σε όρους ενισχυμένης ρευστότητας ή εγγυοδοσίας, ούτε σε όρους διαφάνειας ούτε και σε ταχύτητα. Στην πράξη οι Τράπεζες:

- εκχώρησαν την υποχρέωση αξιολόγησης σε ιδιώτες συμβούλους, με συγκεκριμένα συμφέροντα και προτιμήσεις στην αγορά των ΜΜΕ και των προμηθευτών,
- αρνήθηκαν να στηρίξουν (εγγυοδοτήσουν) τις προτάσεις των ΜΜΕ από τις οποίες δεν είχαν αδιαμφισβήτητες εγγυήσεις επιστροφής του μελλοντικού δανείου, και
- καθυστέρησαν αδικαιολόγητα στην αξιολόγηση των προτάσεων.

Η όλη διαδικασία υποστήριξης των ΜΜΕ, υποδοχής και αξιολόγησης των προτάσεων θα πρέπει να επιτελείται από τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών. Το ανθρώπινο δυναμικό τους θα είναι προς τούτο επαρκές, αν αναλογιστούμε ότι πλέον δεν θα υποδέχονται χιλιάδες προτάσεις, όπως γινόταν μέχρι σήμερα, αλλά κάποιες δεκάδες ή εκατοντάδες το πολύ ανά πρόσκληση.

Κατά τη διαδικασία της κατ' αρχήν αξιολόγησης, οι Περιφέρειες μπορούν επίσης να υποστηριχθούν από τοπικούς φορείς που έχουν τη σχετική δυνατότητα αλλά και την τεχνογνωσία (π.χ. Επιμελητήρια, κλαδικοί φορείς).

Για την δραστηριοποίηση ιδιωτών επενδυτών, άσχετων με τους δικαιούχους των έργων, προτείνεται η δημιουργία μηχανισμού προ-αξιολόγησης προτάσεων από υποψηφίους επενδυτές μέσω διαδικτύου (short proposals, κατά τα πρότυπα της Ε.Ε.) για την προσέλκυση επενδυτικού ενδιαφέροντος για τη χρηματοδότηση επιμέρους έργων, αν ο δικαιούχος το επιθυμεί.

5. Παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων

Ο μέχρι σήμερα μηχανισμός παρακολούθησης τόσο του φυσικού όσο και του οικονομικού αντικείμενου είναι πλήρως αναποτελεσματικός.

Προτείνεται η υποστήριξη των τελικών δικαιούχων σε κάθε βήμα από το προσωπικό των περιφερειών, και των κατά τόπους φορέων που έχουν αυτή τη δυνατότητα – τεχνογνωσία.

Η υποστήριξη αυτή θα πρέπει να έχει τη μορφή της «επιθεώρησης» που εφαρμόζουν σήμερα οι Υπηρεσίες Διαχείρισης των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, και όχι του κατασταλτικού ελέγχου, ο οποίος θα γίνεται άπαξ με την ολοκλήρωση των έργων.

Προτείνεται επίσης η πιστοποίηση των αποτελεσμάτων των έργων σε στάδια (με βάση προκαθορισμένα milestones), με στόχο την ταχύτερη ολοκλήρωση της διαδικασίας ελέγχου και την ταχύτερη αποπληρωμή των έργων.

6. Καταβολή επιχορήγησης

Η μέχρι σήμερα πρακτική της καταβολής του 100% της επιχορήγησης με την ολοκλήρωση του οικονομικού αντικειμένου και μετά την πιστοποίηση του φυσικού αντικειμένου είναι **μη ρεαλιστική**.

Απαιτείται η τμηματική καταβολή της επιχορήγησης προς τους δικαιούχους, και ένας τρόπος που αυτό μπορεί να γίνει είναι ο ακόλουθος:

A) με την ολοκλήρωση του 30% του οικονομικού αντικειμένου του έργου:

- Ο δικαιούχος προσκομίζει τα τιμολόγια των προμηθευτών του καθώς και εξοφλητικές αποδείξεις για το μέρος της δαπάνης που αντιστοιχεί στην ίδια συμμετοχή
- Μετά την πιστοποίηση από την αρμόδια αρχή (που θα γίνεται μέσα σε δεσμευτική προθεσμία 30 ημερών), θα γίνεται καταβολή του μέρους της δαπάνης που αντιστοιχεί στην επιχορήγηση απ'ευθείας στον προμηθευτή.

B) με την ολοκλήρωση του 70% του οικονομικού αντικειμένου του έργου:

- Ο δικαιούχος προσκομίζει τα τιμολόγια των προμηθευτών του καθώς και εξοφλητικές αποδείξεις για το μέρος της δαπάνης που αντιστοιχεί στην ίδια συμμετοχή
- Μετά την πιστοποίηση από την αρμόδια αρχή (που θα γίνεται μέσα σε δεσμευτική προθεσμία 30 ημερών), θα γίνεται καταβολή του μέρους της δαπάνης που αντιστοιχεί στην επιχορήγηση απ'ευθείας στον προμηθευτή.

Γ) με την ολοκλήρωση του συνόλου του οικονομικού αντικειμένου του έργου:

- Ο δικαιούχος προσκομίζει τα τιμολόγια των προμηθευτών του καθώς και εξοφλητικές αποδείξεις για το μέρος της δαπάνης που αντιστοιχεί στην ίδια συμμετοχή
- Μετά την πιστοποίηση από την αρμόδια αρχή (που θα γίνεται μέσα σε δεσμευτική προθεσμία 30 ημερών), θα γίνεται καταβολή του μέρους της δαπάνης που αντιστοιχεί στην επιχορήγηση απ'ευθείας στον προμηθευτή.

7. Συμπεράσματα

Αν συνεχιστεί και στις επόμενες δράσεις του ΕΣΠΑ για τις ΜΜΕ η ίδια μεθοδολογία που ακολουθείται έως σήμερα, αν υιοθετηθούν οι ίδιες διαδικασίες και όροι (επιλεξιμότητας, αξιολόγησης και πιστοποίησης) θα πρέπει να θεωρήσουμε ως δεδομένα:

- Το χαμηλό ενδιαφέρον των δυνητικών δικαιούχων,
- Τη χαμηλή απορρόφηση των σχετικών πόρων,
- Τη διαιώνιση των προβλημάτων ρευστότητας των ΜΜΕ αλλά και των προμηθευτών τους,
- Την απώλεια εσόδων για το Κράτος (με δεδομένο ότι η υλοποίηση έργων θα αποφέρει αυξημένο τζίρο για τους προμηθευτές, άρα και έσοδα για την Πολιτεία από Φ.Π.Α., φορολογία εισοδήματος κ.λπ.

Απαιτείται ένας συνολικός ανασχεδιασμός όλων των διαδικασιών σχεδιασμού και υλοποίησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που απευθύνονται στις ΜΜΕ. Τα όσα αναφέρονται παραπάνω είναι μερικές μόνο προτάσεις που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Για παράδειγμα, μια Δράση Ενίσχυσης επιχειρήσεων για την υιοθέτηση και την αξιοποίηση της αιγαιοπελαγίτικης διατροφής (ας την ονομάσουμε "AEGEAN GASTRO EXCELLENCE"), θα μπορούσε να προσελκύσει (με τις σημερινές συνθήκες) το ενδιαφέρον άνω των 200 επιχειρήσεων από τους κλάδους της μεταποίησης, του εμπορίου και των υπηρεσιών από τις περιφέρειες Κρήτης & Νήσων Αιγαίου και Βορείου Αιγαίου (πιθανά και Δυτικής Ελλάδος, λόγω υψηλών επιπέδων ελαιοπαραγωγής).

Με μέγιστο προϋπολογισμό 200.000 € ανά πρόταση, προκύπτει ένας προϋπολογισμός 40.000.000 €, με διασφαλισμένη απορρόφηση σε ένα μεγάλο ποσοστό του και επιτυχημένα στην πλειοψηφία τους έργα, λόγω ωριμότητας των επιχειρήσεων της περιοχής και των συγκεκριμένων κλάδων.

Είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση και συνεργασία.

Με εκτίμηση,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΟΥΣΣΟΣ